

Ruimte voor Ondernemerschap

Economische visie Gooise Meren 2040

Ons economisch streefbeeld

Gooise Meren is een uniek, aantrekkelijk woon- en verblijfsgebied. Dankzij haar karakteristieke, vitale kernen, veelzijdige natuur, ligging in het hart van Nederland en goede voorzieningen. Kwaliteit van leven voert hier de boventoon. Die kwaliteit uit zich in een lokale waarderende economie, waarin naast materiële ook niet-materiële zaken worden gewaardeerd en gecompenseerd. Ondernemers spelen in op de ingrediënten die in Gooise Meren aanwezig zijn en pakken de kansen voor economische stabiliteit en groei. De gemeente stuurt op het geluk van inwoners, ook dat van toekomstige generaties. Zij moedigt creativiteit en innovatiekracht aan vanuit de ambitie om in regio Gooi en Vechtstreek voorop te lopen met circulaire economie en duurzaamheid. Zij trekt op met initiatiefnemers om de gewenste ruimte te creëren voor ondernemerschap. In alles wat zij doet streeft zij naar een zo klein mogelijke voetafdruk.

Introductie

Wat voorligt is een gemeentelijke beleidsvisie, die in samenspraak is gemaakt.

Met ondernemers en inwoners in Gooise Meren. Zij moeten zich immers uitgenodigd voelen om te ondernemen en initiatieven te ontplooien. De economische richting moet (h)erkend worden.

Met deze visie vertellen we hoe we in Gooise Meren kijken door de economische bril.

Met de *economie van de 21e eeuw* in ons achterhoofd. En de grote veranderingen waar we deel van uitmaken en ons toe moeten verhouden. In de wetenschap dat het *mkb de banenmotor* is van de Nederlandse economie, ook in onze vier kernen Naarden, Muiden, Muiderberg en Bussum.

- We belichten het *ontwikkelperspectief van Gooise Meren*, gebaseerd op de gemeente die we willen zijn – onze missie – en de richting die we uit willen – onze visie 2040.
- We kleuren dat toekomstperspectief economisch in onder de noemer '*ruimte voor ondernemerschap*'. Met een *analyse* van onze economische positie en de *kansen volgens inwoners en ondernemers*. En met het *streefbeeld* en *tien uitgangspunten* die het kompas zijn voor ruimte voor ondernemerschap.
- We belichten het *samenspel op alle niveaus* om resultaat te boeken met aandacht voor de *rol van de gemeente*.
- We zoomen in op *vijf economische speerpunten* met acties die we gezamenlijk verder uit gaan werken en *monitoren* om een vinger aan de pols te houden.

Inwoners en ondernemers spraken zich uit over economische kansen en mogelijkheden. Dat gebeurde tijdens acht ronde tafelbijeenkomsten van oktober 2016 tot en met februari 2017 en in het Burgerpanel 'Gooise Meren Spreekt!' in februari/maart 2017. Reacties op de visie leidden tot deze omgewerkte, actiegerichte versie. Partners reikten hiervoor bouwstenen aan op 11 juli en 19 september 2017.

Deze visie markeert de gezamenlijke start van een economisch actieprogramma Gooise Meren.

Een programma van kansen met projecten waarmee we volgens samenleving en overheid het verschil kunnen en moeten maken. Voor Gooise Meren als geheel in de context van regio Gooi en Vechtstreek, Metropoolregio Amsterdam en provincie Noord-Holland. Specifiek voor de vier kernen Naarden, Muiden, Muiderberg en Bussum met ieder hun eigen kenmerken. *Kwaliteit* is de rode draad door alle acties heen.

Door de grotere schaal van onze nieuwe gemeente hebben we een grotere slagkracht.

We bouwen bestaande netwerken uit tot open platforms en delen succesformules. Door de vele initiatieven en projecten in een overzicht te zetten en speerpunten uit te lichten, wordt de samenhang zichtbaar tussen wat we doen op de verschillende schaalniveaus en wat ons dat naar verwachting gaat opleveren. Die samenhang en speerpunten zijn belangrijk om elkaar te inspireren, de voortgang te volgen en het verhaal van Gooise Meren met verve te vertellen.

Leeswijzer

Ontwikkelperspectief Gooise Meren	3
• Missie, visie en economisch streefbeeld	3
• Gooise Meren staat voor kwaliteit	4
• Duurzame ambitie	5
• Economische kansen en groeimogelijkheden	7
Tien uitgangspunten voor Ruimte voor Ondernemerschap	9
Samenspel op alle niveaus	11
• Regionale kwaliteiten verzilveren	12
Lokaal samen DOEN, vijf speerpunten	13
• Speerpunt 1: Aantrekkelijke bestemmingen	14
• Speerpunt 2: Vitale kernen	17
• Speerpunt 3: Waterfront Gooise Meren	20
• Speerpunt 4: Werk maken van werklocaties	22
• Speerpunt 5: (Sociale) duurzaamheid	24
Bijlage	
• Reactiematrix	26

Bij deze economische visie horen drie Brondocumenten

- A. Economische analyse: ontwikkelingen, kansen en bedreigingen
- B. Dashboard economische visie
- C. Onderzoeksrapport economische visie

Ontwikkelperspectief Gooise Meren

Missie, visie en economisch streefbeeld

In Gooise Meren willen we samen wonen, werken, *ondernemen* en recreëren in een groen en historisch gebied. Het is onze missie, ons ultieme doel. We zetten koers richting 2040 naar een toekomst die we met elkaar voor ogen hebben. Zo staat het in onze visie:

- a. een aantrekkelijke woon- en verblijfsomgeving in de Metropoolregio Amsterdam met een hoog voorzieningenniveau voor wonen, recreëren, *werken en ondernemen*;
- b. een krachtige speler in de regio, die structureel inzet op duurzaamheid;
- c. een omgeving waarin inwoners zich kunnen ontplooien en zelf (mede) vorm kunnen geven aan hun eigen leefomgeving, samen met de gemeente;
- d. een gemeente die financieel gezond is, kosteneffectief werkt en een hoogwaardige dienstverlening biedt aan inwoners, bezoekers, maatschappelijke instellingen en *ondernemers*;
- e. een gemeente die de krachten wil bundelen én de eigenheid en identiteit in het vizier houdt van de vier kernen Naarden, Muiden, Muiderberg en Bussum.

We koersen op een vitaal Gooise Meren waar werken en ondernemen hand in hand gaan met wonen en recreëren. We vinden dat de economische ontwikkeling moet passen bij de kernwaarden van onze gemeente: *monumentaal, groen en duurzaam*. Het betekent dat we met onze economische keuzes inspelen op de vitaliteit en kwaliteit van Gooise Meren. We geven elkaar de ruimte om ondernemend te zijn op een manier die past bij het DNA van ons gebied en de eigenheid van de kernen.

Ons economisch streefbeeld

Gooise Meren is een uniek, aantrekkelijk woon- en verblijfsgebied. Dankzij haar karakteristieke, vitale kernen, veelzijdige natuur, ligging in het hart van Nederland en goede voorzieningen. Kwaliteit van leven voert hier de boventoon. Die kwaliteit uit zich in een lokale waarderende economie, waarin naast materiële ook niet-materiële zaken worden gewaardeerd en gecompenseerd. Ondernemers spelen in op de ingrediënten die in Gooise Meren aanwezig zijn en pakken de kansen voor economische stabiliteit en groei. De gemeente stuurt op het geluk van inwoners, ook dat van toekomstige generaties. Zij moedigt creativiteit en innovatiekracht aan vanuit de ambitie om in regio Gooi en Vechtstreek voorop te lopen met circulaire economie en duurzaamheid. Zij trekt op met initiatiefnemers om de gewenste ruimte te creëren voor ondernemerschap. In alles wat zij doet, streeft zij naar een zo klein mogelijke voetafdruk.

Gooise Meren staat voor kwaliteit

Gooise Meren is kwaliteit. De vier kernen zijn een inspirerend rustpunt in de hectiek van de Metropoolregio Amsterdam. Voor bewoners, ondernemers en bezoekers. Kwaliteit komt tot uiting in een aantal aspecten.

1. Natuur

In deze tweede gemeente van het Gooi leven ruim 56.000 mensen omringd door natuur, water en heide in kleinschalige kernen met een stedelijk voorzieningenniveau. Gooise Meren en regio Gooi en Vechtstreek zijn een belangrijk onderdeel van de Ecologische hoofdstructuur en de Natura 2000-gebieden.

2. Ligging en bereikbaarheid

Vier grote steden liggen in de directe nabijheid: Amsterdam, Utrecht, Almere en Amersfoort.

Verschillende wegstructuren doorkruisen Gooise Meren, waaronder een deel van de A1 en de A6. Met de trein zijn de steden binnen een half uur bereikbaar vanaf station Naarden-Bussum. Vanuit de woonkernen kunnen vele inwoners naar hun werk pendelen. Minimaal 300.000 banen worden bereikt binnen een reistijd van 45 minuten.

3. Wooneconomie

De gemeenschap geeft invulling aan de wooneconomie, een economie gericht op diensten die het wonen veraangenamen: goede zorg, voorzieningen, opvang, scholen, winkels, diensten, cultuur, recreatie. Dat is wat we willen in Gooise Meren – aandacht voor de woonfunctie – met meer ruimte voor ondernemers en de werkgelegenheid die dat met zich meebrengt. 70% van die werkgelegenheid bevindt zich op informele werklocaties. Vele zelfstandigen en kleine mkb-bedrijven werken in de woonwijken en winkelstraten vanuit kleinere bedrijfslocaties, broedplaatsen en verzamelgebouwen.

4. Cultuur, recreatie, sport

Cultuur, recreatie en sport zijn een stuwende sector voor de werkgelegenheid. Daar profiteert niet alleen Gooise Meren van, maar de hele (metropool)regio. Gooise Meren wordt omringd door natuurgebieden (Naardermeer was het eerste gebied van Natuurmonumenten) en omvat twee unieke vestingsteden. In Gooise Meren staan zeven forten die behoren tot de Nieuwe Hollandse Waterlinie en/of Stelling van Amsterdam. Met het binnen- en buitenwater spreken waterrecreatie en watersport voor zich, gekoppeld aan de kustzone met zwemstranden.

5. Voorzieningen

Er is een volwaardig winkelaanbod. De (winkel)voorzieningen zijn van voldoende kwaliteit. Het centrum Bussum biedt een vitaal centrum met een mix van dagelijkse en niet dagelijkse boodschappen en andere functies die de levendigheid bevorderen. De wijken bieden een volwaardig aanbod van dagelijkse boodschappen voor de wijkbewoners.

Het mkb is de banenmotor van de Nederlandse economie, ook die van Gooise Meren. Het mkb vertegenwoordigt 99% van alle Nederlandse bedrijven en is goed voor 70% van de werkgelegenheid. In Gooise Meren zijn relatief veel kleine ondernemers actief met minder dan tien werknemers en eenpitters, zzp'ers. Zij dragen bij aan onze woon-economie. We spelen in Gooise Meren in op drie onderwerpen die het mkb hoog op de overheidsagenda plaatst: 1) hinderende wet- en regelgeving verminderen (veruit het hoogst geagendeerd door ondernemers), 2) flexibele arbeidscontracten stimuleren (m.n. voor reguliere en innovatieve mkb'ers), 3) meer hulp bij financiering (m.n. voor jonge bedrijven).

Bronnen: CBS, De staat van het mkb 2015. Panteia in opdracht van het ministerie van Economische Zaken, Panteia: Toekomstbestendig ondernemen. Januari 2016

Duurzame ambitie

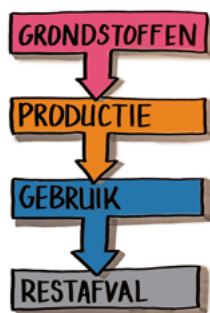
Bij kwaliteit hoort duurzaamheid. Gooise Meren wil een van de duurzaamste gemeenten van Nederland zijn en met circulaire economie vooroplopen in regio Gooi en Vechtstreek.

- Onder de vlag van de beweging 'Samen Sneller Duurzaam' stelde de lokale gemeenschap een Actieplan op. In aanvulling op de regionale samenwerkingsagenda (RSA) rond energie- en grondstoffentransitie.
- In MVO Gooise Meren werken bedrijven, gemeente en maatschappelijke organisaties samen rond de participatiewet. Hun intensiveringsprogramma is erop gericht om zoveel mogelijk mensen aan het werk te helpen die aan de zijlijn staan van de arbeidsmarkt.
- Broedplaats Gooise Meren is een open platform, een katalysator voor duurzame initiatieven en ideeën.
- Op regionaal niveau werkt Gooise Meren samen aan het Uitvoeringsprogramma Energietransitie dat op de Regionale Samenwerkingsagenda staat. Het draagt eraan bij dat Gooise Meren energieneutraal is in 2050.

Op weg naar een circulaire economie

We zijn in Gooise Meren op weg naar een circulaire economie. Een economie die binnen ecologische randvoorwaarden efficiënt en maatschappelijk verantwoord omgaat met producten, materialen en hulpbronnen, zodat ook toekomstige generaties toegang tot materiële welvaart behouden. Het gaat ook om de kwalitatieve aspecten. Een economie is pas echt circulair als deze 'goed werk' oplevert en bijdraagt aan welvaart in brede zin. In Gooise Meren streven we naar een *waarderende economie*.

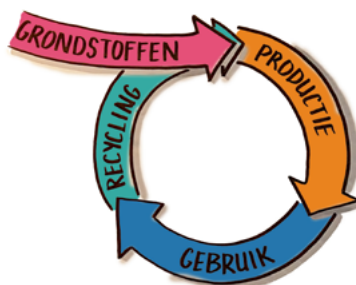
LINEAIRE ECONOMIE

HERGEBRUIK ECONOMIE

CIRCULAIRE ECONOMIE

Bron: Actieplan Samen Sneller Duurzaam Gooise Meren, september 2017.

Aandacht voor vakmanschap

Het circulair ontwerpen van producten heeft naast werkgelegenheidseffecten bij de productie ook gevolgen voor het gebruik van die producten door consumenten. Zo leidt levensduurverlening van consumentengoederen tot meer werk in de sfeer van onderhouden en reparatie. Deze onderhoudsgerichte ontwikkeling sluit aan bij meer *aandacht voor vakmanschap*. Nieuwe technologie en nieuwe bedrijfsmodellen leiden tot nieuwe vormen van vakmanschap: er ontstaan nieuwe ambachten. Ambachtelijke beroepen dragen door de sterke lokale oriëntatie bij aan sociale cohesie, passend bij de wooneconomie van Gooise Meren.

Bronnen: SER: Werken aan een circulaire economie, Geen tijd te verliezen. Juni 2016. SER: Herwaardering van ambachtelijke beroepen, Handmade in Holland. 2013.

Ondernemen in Gooise Meren

- Ruim 7.300 bedrijven en bedrijfjes in 2016
- Bijna 20.000 banen in 2016; in Gooi en Vechtstreek 105.100
- 70% van het werk op informele locaties
- 5 bedrijventerreinen, 42,3 hectare, nauwelijks leegstand
- 6 kantoorlocaties, 166.000 m2, 14,5 % leeg in 2016
- 481 winkels, 107.000 m2
- Horeca groeit sneller dan in NL: +5,9%, NL +3%
- Groei in cultuur, sport en recreatie (+4,3%) en zakelijke dienstverlening (+4,6%)
- Zorg en groothandel bieden de meeste arbeidsplaatsen
- Grootste werkgever: smaakstoffenbedrijf Givaudan , > 600 werknemers

Economische kansen en groeimogelijkheden

Inwoners en ondernemers zien als het meest kansrijk voor Gooise Meren:

1. detailhandel, horeca en voorzieningen in de centrumgebieden, met name Bussum;
2. de unieke, historische locaties, het monumentale karakter en het landschap;
3. duurzaamheid en circulaire economie;
4. innovatief en creatief ondernemerschap;
5. waterrecreatie en –toerisme;
6. activiteiten op het gebied van gezondheid en welzijn;
7. zakelijke / financiële dienstverlening (technologische ontwikkelingen, cyberveiligheid).

Deze lijst sluit aan bij de economische analyse (zie volgende pagina).

Sterkten

- **Economische kracht:** handel, zakelijke/ financiële diensten, zorg, cultuur/ sport/recreatie, informatietechnologie, communicatiesector
- **Ondernemerschap groeit:** 3%, vooral horeca, zakelijke dienstverlening, cultuur/ sport/recreatie
- **Weinig kantoorleegstand**
- **Informele, kleinschalige werklocaties:** 70%
- **Goed ontsloten en bereikbaar:** weg, spoor
- **Unieke natuur, landschap cultuurhistorische bestemmingen,**
- **Sterk ontsloten via water:** binnen/ buitenwater en kustzone

Kansen

- **Toerisme groeit sterk:** buitenlands (+9 %procent), zakelijk (+4%)
- **Meer behoefte aan informele werkplekken:** broedplaatsen, multifunctionele locaties, ondernemen met een etalage
- **Nieuwe functies en concepten voor winkelgebieden**
- **Representatieve werklocaties** (villa's, vesting Muiden, Naarden)
- **Mobiliteit:** autobezit neemt verder af, autodelen neemt toe, toenemend gebruik elektrische fiets
- **Welvaart:** hoog gemiddeld inkomen, hoge CEO dichtheid
- **Vergrijzing:** kansen voor vrije tijd, recreatie, cultuur. Kansen op het gebied van zorgeconomie. Ook in combinatie met opleidingen
- **Meer woningen = inwoners:** kansen voor detailhandel, horeca en recreatie
- **Aandacht voor circulaire economie en energietransitie**
- **Groen en monumentaal karakter (groene cluster profileren:** landschapsarchitectuur, hoveniers, groene opleiding in Naarden); koppelen aan duurzaamheid en klimaat-opgave (waterberging e.d.)

Zwakten

- **Afname werkgelegenheid – geen groei:** circa 260 banen per jaar
- **Weinig ruimte op (in sommige opzichten soms gedateerde) bedrijventerreinen:** weinig uitbreidingsmogelijkheden
- **Beperkte regionale samenwerking en governance**
- **Toenemende pendel door minder werk en mismatch op arbeidsmarkt**
- **Knelpunten op het spoor:** vertraging op Gooilijn, gesloten overgangen in de spits
- **Beperkt busvervoer:** regionaal/lokaal
- **Onvoldoende digitale bereikbaarheid**

Bedreigingen

- **Kwetsbaarheid lokale en regionale economie:** minder werkgelegenheid, meer pendel
- **Minder bestedingen detailhandel:** minder fysieke winkels, centra onder druk
- **Bereikbaarheid onder druk op langere termijn:** groeiende mobiliteit (wel afname autobezit), woningbouw
- **Verslechtering bereikbaarheid via spoor:** mogelijk lagere frequentie Gooilijn (actueel: verslechtering bereikbaarheid in de avond)
- **Druk op de woningmarkt:** woningen voor verpleegsters, leraren, politieagenten
- **Geen zicht op dynamiek bij grote bedrijven:** Givaudan, Chrystal e.a.

Tien uitgangspunten voor Ruimte voor Ondernemerschap

Als we door een economische bril kijken naar het ontwikkelperspectief, dan koersen we op ruimte voor ondernemerschap. Dit betekent kiezen voor het stimuleren en faciliteren van initiatieven die bijdragen aan behoud en toename van werk en die maatschappelijke meerwaarde realiseren. Tien uitgangspunten geven richting om daar daadwerkelijk handen en voeten aan te geven.

1. Ruimte voor onze huidige ondernemers

We hebben uitgesproken waardering voor alle ondernemers die we in ons midden hebben. Zij zorgen immers voor werkgelegenheid en voor levendigheid. We vinden het belangrijk dat zij zich voldoende gezien en gesteund voelen om in Gooise Meren te blijven ondernemen.

2. Ruimte voor een bepaald type ondernemer

We verwelkomen ondernemers met een sociaal en/of duurzaamheidsprofiel. Ondernemers die bijdragen aan een circulaire economie, aan een inclusieve arbeidsmarkt en pionieren op het snijvlak van natuur en economie en sociaal verantwoord ondernemen. We heten social enterprises welkom. Vanuit de gemeente kopen we maatschappelijk verantwoord in.

3. Ruimte om te groeien op een duurzame manier

We staan open voor ondernemers die willen uitbreiden in Gooise Meren. We zijn daarin niet voor één gat te vangen. We denken in mogelijkheden, zonder afbreuk te doen aan onze kernkwaliteiten. We vinden het belangrijk om groeiambities te waarderen en kijken met dat oog ook naar herstructurering van de bedrijventerreinen.

4. Fysiek de ruimte benutten

We sluiten aan bij de wensen van ondernemers met betrekking tot (informele) werklocaties. We verkennen de mogelijkheden van openbare gebouwen om aantrekkelijke, bereikbare werkplekken te bieden. We vinden het belangrijk om een speerpunt te maken van het realiseren van voldoende aansprekende ontmoetings- en vestigingslocaties voor zelfstandigen en kleine(re) bedrijven.

5. Ruimte om met elkaar werkgelegenheid te creëren

We staan open voor initiatieven die zich richten op waar we sterk in zijn en die de werkgelegenheid in Gooise Meren bevorderen: cultuur, recreatie/vrijtijd en sport. We vinden het belangrijk dat we onze sterke kanten optimaal benutten in de bredere context van de (metropool)regio: het aantrekken van (binnenlandse) toeristen/bezoekers.

6. Ruimte voor de kernen

We waarderen het unieke karakter van onze vier kernen Naarden, Muiden, Muiderberg en Bussum. De historische uitstraling van havenstad Muiden, de rustieke sfeer in badplaats Muiderberg, de balans van traditie en vernieuwing in vestingstad Naarden en de gezelligheid in het winkelgebied van tuindorp Bussum. We vinden het belangrijk om een speerpunt te maken van de vitaliteit van de kernen.

7. Ruimte om bestemmingen te optimaliseren en te verbinden

Met onze rijke cultuurhistorie, natuur, binnen- en buitenwater en kustzone hebben we een sterke troef in handen die we willen uitspelen. We vinden het belangrijk om een speerpunt te maken van onze bestemmingen en de verbinding daartussen in de vorm van arrangementen en routings.

8. Ruimte om het Waterfront ten volle te benutten

Er liggen gouden kansen om de economische kracht van het binnen- en buitenwater beter te benutten, gekoppeld aan de kustzone met zwemstranden. De verbindingen via het binnenwater: tussen Muiden en Weesp, tussen Muiden en Naarden, tussen Naarden en het Oostelijke Vechtplassengebied. De verbinding van recreatief netwerk Gooise Meren met Waterland en de inzet op vervoer over water. De verbindingen met het buitenwater: via Muiden en Muiderberg naar het IJmeer en via Naarden naar het Gooimeer. We vinden het belangrijk om een speerpunt te maken van onze unieke kwaliteiten op het vlak van waterrecreatie en watertoerisme.

9. Ruimte om regionaal verbindingen te leggen

We gaan voor de economische kansen die we via samenwerking kunnen verzilveren met regio Gooi en Vechtstreek en Metropoolregio Amsterdam. Dat is in gang gezet met onze regionale samenwerkingsagenda (RSA) en Metropool Amsterdam (MRA)-agenda. Arbeidsmarkteffecten worden regionaal zichtbaar. Binnen onze netwerken maken we ons met name sterk voor duurzaamheid en bereikbaarheid.

10. Ruimte voor lokale duurzame initiatieven

We kiezen voor het aanjagen en stimuleren van vele, lokale initiatieven gericht op lokaal samen ondernemen, mensen mee laten doen via werk, duurzaamheid/circulaire economie. We geven ruimte aan de waarderende economie waarin niet omzet, maar waardecreatie centraal staat.

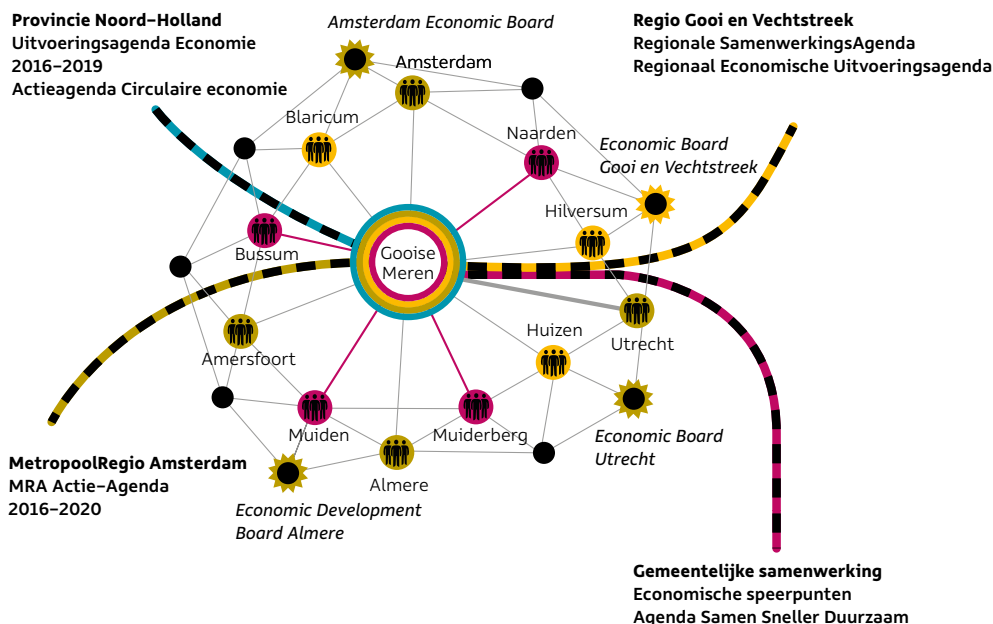
Voorbeelden zijn Samen Sneller Duurzaam en MVO Gooise Meren. We vinden het belangrijk om hier een speerpunt van te maken om de energie vast te houden en te richten.

Samenspel op alle niveaus

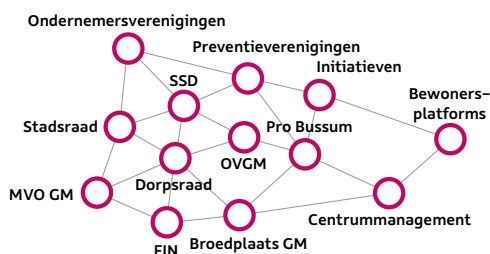
Ons ontwikkelperspectief en de tien uitgangspunten voor ruimte voor ondernemerschap zijn uitdagend. Een samenspel op alle niveaus is noodzakelijk om de ambitie van Gooise Meren te realiseren: lokaal, regionaal en provinciaal. In dat samenspel zijn wensen en initiatieven vanuit de markt leidend. Want het zijn de ondernemers die in Gooise Meren voor werkgelegenheid zorgen en voor dynamiek en bedrijvigheid in de kernen. We kennen de ontwikkelingen binnen de bedrijven, zijn aangehaakt bij de wensen en behoeften van ondernemers in Gooise Meren, zodat we onze rol als gemeente kunnen spelen.

Het draait om netwerkend werken

Over de grenzen van het bestaande. Aansluitend bij de energie die er is. Sturend op de verbindinglijnen. De inzet is om creatieve combinaties te maken, productieve relaties te leggen om zo doelen te bereiken. Op een schaal die past bij het initiatief: wijk, kern, gemeentebreed, (metropool)regio en verder. Met de gemeente Gooise Meren als verbindende schakel tussen de spelers op de verschillende schaalniveaus.

Netwerkend werken in Gooise Meren

De gemeente faciliteert, verbindt en stimuleert

- Door samen te werken in netwerken met ondernemers, onderwijs- en onderzoek-instellingen en overheden in de kernen, in de regio, de provincie en de metropoolregio. Gooise Meren werkt samen met lokale ondernemers in MVO Gooise Meren, met inwoners en ondernemers in Samen Sneller Duurzaam, met de gemeenten in de regio aan de Regionale Samenwerking Agenda, met de metropoolregio aan de ruimtelijk-economische Actie-Agenda. Gooise Meren is gelieerd aan de Economic Boards Amsterdam en Gooi en Vechtstreek. Hier komen kennisinstellingen, bedrijfsleven en decentrale overheden bij elkaar om de economie in de regio te versterken.
- Door kennis te bundelen, te delen en partijen in positie te brengen en aan elkaar te koppelen.
- Door bestaande bedrijven tegemoet te komen in hun behoeften en waar mogelijk knelpunten weg te nemen.
- Door aandacht te hebben voor alle spelers, ook nieuwe initiatiefnemers en nieuwe vormen van bedrijvigheid aan te moedigen.
- Door voortvarend in te zetten op het vergroten van de werkgelegenheid in Gooise Meren, door met de ondernemersverenigingen en andere stakeholders, actief te zoeken naar bij onze gemeente passende bedrijven. Met een gericht vestigingsbeleid kunnen we zo al onze kernen levendig en aantrekkelijk houden.

Regionale kwaliteiten verzilveren ¹

We profileren ons als een sterke speler op het speelveld van de (metropool)regio ten behoeve van de eigen lokale economie. We hebben onze partners nodig voor thema's als duurzaamheid en bereikbaarheid. Metropoolregio Amsterdam is de economische motor van Nederland en staat vlak achter Londen, Parijs als het gaat om omzet, productie en werk. Regio Gooi en Vechtstreek is een aantrekkelijk woon- en recreatiegebied voor hoog opgeleide werknemers in Amsterdam. Zorg en Media zijn er de sterke sectoren. Gooise Meren is een interessant gebied om te wonen, te recreëren, natuur en cultuur te beleven. Het uitvoeren van de Regionale SamenwerkingsAgenda is leidend in ons samenspel. Op deze agenda staan gerichte acties die ons lokale ondernemersklimaat ten goede komen.

¹ Onder de speerpunten 'Aantrekkelijke bestemmingen' en 'Werk maken van werklocaties' zijn de regionale actiepunten ondergebracht op het vlak van recreatie en toerisme en werklocaties.

Lokaal samen DOEN, vijf speerpunten

Samen kiezen we voor vijf lokale speerpunten waarin we economische kansen zien.

Ze zijn gebaseerd op feiten en cijfers. Zie brondocument A.

Het overzicht van de acties geeft een eerste indruk van een gezamenlijk dynamisch actieprogramma.

 wordt uitgevoerd

 is in ontwikkeling

 is ons voornemen

In 2018 werken we de acties uit met trekkers en teams, een tijdpad en een stappenplan.

De primaire rol van de gemeente duiden we als volgt aan:

B = in beleid mogelijk maken

S = stimuleren

V = verbinden op verschillende schaalniveaus

F = faciliteren met subsidies, kennis, ruimte, vergunningen

U = zelf uitvoeren

We onderscheiden de volgende schaalniveaus:

MRA = Metropoolregio Amsterdam

RSA = Regionale Samenwerkingsagenda

GM = Gooise Meren

B = Bussum

M = Muiden

MB = Muiderberg

N = Naarden

Speerpunt 1: Aantrekkelijke bestemmingen

We gaan ervoor zorgen dat meer bezoekers, recreanten en toeristen onze natuur en historie beleven.

We kiezen voor dit speerpunt omdat:

- stakeholders massaal aangeven dat hier onze kansen liggen;
- Gooise Meren beschikt over een unieke combinatie van erfgoed, natuur, water en aantrekkelijke kernen;
- mensen meer vrije tijd hebben en er vaker op uit willen;
- we in een gebied liggen dat vanaf omringende steden goed bereikbaar is;
- de promotie van de regio stukken beter kan;
- Amsterdam haar teveel aan bezoekers de weg wil wijzen naar omliggende interessante locaties;
- het aantal extra banen in de toeristische sector groeit, de neveneffecten op andere sectoren zoals horeca zeer groot kunnen zijn;
- inwoners kunnen profiteren van de extra voorzieningen (horeca, cultuur, OV, goede wandel en fietspaden).

Uitdaging Gooise Meren heeft aantrekkingskracht als het gaat om water, cultuur, cultuurhistorie, creativiteit, interessante kernen. Die kracht gaan we versterken door bestemmingen aantrekkelijker te maken door ze te verbinden en te promoten bij doelgroepen die we graag ontvangen, zoals: natuur- en cultuurliefhebbers, wandelaars, fietsers, sporters, fotografen en fijnproevers.

Team Gemeente Gooise Meren, provincie Noord-Holland, Connexxion, MRA, Dorps- en Stadsraden Gooise Meren, RBT, Stads promotie Naarden & Muiden, evenementencoördinator Bussum, Stichting Geopark, FIN, GNR en Natuurmonumenten.

Status	Schaalniveau & rol gemeente	Acties
1.1	GM / S	Kansen benutten in GM voor nieuwe vormen van samenwerking met oog op aantrekkelijke rondjes, Toeristische Overstappunten, parkeer-, informatie- en servicevoorzieningen. In aanvulling op plannen (metropool)regio.
1.2	Muiden / F	Verbeteren van de OV-verbinding met vestingstad Muiden, het Muider slot en Muiderberg.
1.3	GM / V	Recht doen aan het karakter van de kernen en vestingstad (Naarden en Muiden), kust en water (Muiden), strand (Muiderberg) en winkelen/leisure (Bussum) via arrangementen, promotie en marketing.

1.4	GM / S	Evenementenprogramma voor de vier kernen om kwaliteiten te tonen.
1.5	GM / B	In nieuwe horecabeleid ook inspelen op behoeften van bezoekers, recreanten en toeristen, naast die van inwoners.
1.6	GM / S	Duurzame recreatie stimuleren: elektrisch varen, fietsen, wandelen e.d.
1.7	GM / F	Aandacht besteden aan de toegankelijkheid van horeca en toeristische bestemmingen in onze gemeente. Enerzijds vanuit kernwaarde toegankelijkheid, anderzijds vanuit het feit dat mensen met een beperking een omvangrijke doelgroep vormen die in economisch opzicht interessant is.
1.8	GM/B	Ontwikkelen dashboard om acties en effecten te monitoren. Potentie (arbeidsplaatsen extra, op basis van 25 % inschatting (= schatting zonder onderbouwing van businessplan en uitvoeringsplan) over een periode van 4 jaar: werkgelegenheid + impact kernwaarden + perspectief op omzet). ²
1.9	RSA / B	Gemeenten, musea, theaters e.a. werken samen om de positie van 'cultuur en erfgoed' in de regio te versterken.
1.10	RSA / V	Regionale afstemming marketing en promotie van 'cultuur en erfgoed'. O.a. gezamenlijke opening cultuurseizoen.
1.11	RSA / S	Regionale deelname aan Floriade 2022 in Almere. O.a. marketing- en promotieplan en sponsorplan.
1.12	RSA / B	Regionale strategie en agenda recreatie en toerisme als basis voor opdrachtverlening aan Toerisme Gooi & Vecht.
1.13	RSA / U	Onderzoek uitbesteden beheer en onderhoud recreatieve routenetwerk (fietsen, varen, wandelen) aan coördinerende partij.
1.14	RSA / U	Optimaliseren en uitbreiden recreatieve routenetwerk. O.a. ontwikkeling wandelnetwerk in 2017- 2018.
1.15	MRA / S	Samenwerking om bezoekers aan te trekken binnen de 'Strategische Agenda Toerisme in de MRA 2025' en het project 'Amsterdam Bezoeken, Holland Zien'.
1.16	MRA / U	Eén aantrekkelijk metropolitaan fietsnetwerk: ontbrekende schakels aanleggen, verbetering van bestaande routes.
1.17	MRA / B	Regionale hotelstrategie herijken en uitbouwen tot Regionale Accommodatie Strategie met aandacht voor ruimte voor originele overnachtingsmogelijkheden.

2 Met de toevoeging van een dashboard bij ieder speerpunt sluiten we aan bij de behoefte van de Raad om aan te geven wat het speerpunt oplevert. Zie voor een nadere uitleg brondocument B.

- Promotie Muiderslot als Amsterdam Castle: 20 % extra buitenlandse bezoekers
- Recreatie/toerisme is groeisector: 3,8 % van het bruto nationaal product
- De regio wordt vooral bezocht door merendeels binnenlandse toeristen die de kernen bezoeken en fietsen en wandelen in de natuur
- Het aantal zakelijke bezoekers neemt toe: groei van 3,9 %
- Horecasector groeit in Gooise Meren: 5,9 %
- Meer overnachtingen: toename van 30% over 5 jaar
- Vrijtijdsbesteding vooral in eigen gemeente met uitgaan op nummer 1
- De toeristische sector is een arbeidsintensieve sector, ze bedraagt nu 3 % van de totale economie van GM en draagt bij aan de werkgelegenheid in bijvoorbeeld horeca, detailhandel en schoonmaak

Speerpunt 2: Vitale kernen

We gaan ervoor zorgen dat alle kwaliteiten van de kernen maximaal tot hun recht komen. Er is in iedere kern een passend evenwicht tussen ruimte voor ondernemerschap, goed wonen, zorg, winkelen, recreëren en cultuur.

We kiezen voor dit speerpunt omdat:

- inwoners en ondernemers aangeven dat de kwaliteiten van de kernen versterkt kunnen worden;
- ondernemers en inwoners vele plannen en ideeën hebben om de vitaliteit van de kernen te vergroten;
- Gooise Meren geen krimpgemeente is, maar een gemeente met vier kernen die tezamen kunnen bogen op een stedelijk voorzieningenniveau;
- door het nieuwe winkelen (online/internet) winkels verdwijnen uit de kernen. Er zijn nieuwe concepten nodig om de centra aantrekkelijk en vitaal te houden;
- er ruimte is voor nieuwe functies in en rond de kernen;
- werk op informele locaties, in en nabij het centrum, bijdraagt aan de vitaliteit van de kernen en daarmee aan de werkgelegenheid.

Uitdaging

Voor Bussum: de kracht benutten van een compact en aantrekkelijk winkelgebied. Een gebied waarin winkels, ambachtelijkheid, nieuwe dienst- en zorgverlening, horeca, kunst/cultuur en groen zijn verweven. Met ruimte voor ontmoeting en onderscheidend ten opzichte van de omliggende gemeenten.

Voor Naarden: aantrekkingskracht behouden met activiteiten en voorzieningen. Door in te zetten op cultureel bezoek, de beleving van de Vesting, voorzieningen voor goed wonen, bereikbaarheid OV en langduriger bezoek. Verder: parkeervoorzieningen bij het Speelpark, ontsluiting bedrijfslocaties, verduurzaming bedrijventerreinen.

Voor Muiden: beter benutten van Muiderslot, Vesting, haven en Pampus als troeven o.a. door betere bereikbaarheid met OV. Aandacht voor basisvoorzieningen en investeren in kwaliteit detailhandel.

Inspelen op nieuwe woonwijk, De Krijgsman (1.300 nieuwe woningen).

Voor Muiderberg: benutten van unieke ligging en strandzone voor toerisme en recreatie met behoud van de rustieke sfeer. Betere bereikbaarheid met OV, behoud lokale voorzieningen (winkels, onderwijs, ontmoetingscentrum, horeca, zorg).

Team

Gemeente Gooise Meren, provincie Noord-Holland, Economic Board Gooi en Vechtstreek, Pro Bussum, Stadspromotie, centrummanagement, Muiden Boeit, Stadsraad Muiden, Dorpsraad Muiderberg, Buurtplatforms Naarden, Ondernemersvereniging GM, FIN.

Status	Schaalniveau & rol gemeente	Acties alle kernen
2.1	RSA/B	Actualiseren regionale visie detailhandel.
2.2	GM/S	Inzetten op een toegankelijk winkelgebied en dat uitdragen.
2.3	GM,B,M, MB, N/B	Ontwikkelen van dashboard om acties en effecten te monitoren.
2.4	B/U/GM	Inzetten op en gebruik maken van een optimaal ingericht ondernemersloket met een goed functionerende account-management functie.
Acties Bussum		
2.5	RSA, GM/S	Pilot start ups
2.6	B/U	Herinrichting stationsgebied/herinrichting Stationsweg als nieuwe poort naar het centrum.
2.7	B/V	Centrummanagement Bussum verbreden: o.a. gezamenlijke aanpak parkeren in het centrum.
2.8	RSA,B/S	Pilot leegstand Vlietlaan.
2.9	B/B	Actualisatie centrumplan Bussum.
2.10	GM/F	Faciliteren ruimte voor hogere kwaliteit voor dagelijkse boodschappen.
Acties Muiden		
2.11	M/S	Aandacht voor (duurzame) diensten en voorzieningen bij ontwikkellocaties Krijgsman.
2.12	M/F, U	Verder met de Vesting Muiden.
2.13	M/V	Aanstellen stadsmanager.
2.14	M/V	Verkenning introduceren van centrummanagement.
Acties Muiderberg		
2.15	MB/V	Aanstellen dorpsmanager.
2.16	MB/V	Uitwerking plannen dorpsraad (dorpsvisie Muiderberg).
Acties Naarden		
2.17	N/F, U	Naarden buiten de Vesting.
2.18	N/V	Inbedding centrummanagement in Overleggroep Naarden.
2.19	N/V	Actualiseren Vestingsvisie.

- Afname niet dagelijkse boodschappen Bussum 18,7 %
- Toename bestedingen dagelijkse boodschappen Bussum 3,5 %
- Bussum: naar multifunctioneel compact centrum, met werklocaties aan de randen van het centrum
- In GM zijn er minder supermarkt-meters, dan potentiële klanten
- Muiden groeit met 1300 woningen
- Naarden: aantrekkingskracht tonen door evenementen en cultureel aanbod
- Muiderberg: voorzieningen behouden, rustiek sfeer bewaken

Speerpunt 3: Waterfront Gooise Meren

We gaan de gouden kans verzilveren om onze binnen- en buitenwateren beter te benutten en te koppelen aan de kustzone met zwemstranden. Onder meer door goede havenvoorzieningen en aantrekkelijke horeca.

We kiezen voor dit speerpunt omdat:

- ondernemers en groepen inwoners met name kansen zien op het vlak van recreatie, sport en toerisme;
- Muiden groeit met 1300 woningen. De nieuwe inwoners willen gebruik maken van de ligging (watersport).

Uitdaging	We versterken waterrecreatie en watertoerisme door verbindingen via het binnenwater (tussen Muiden en Weesp, Muiden en Naarden, Naarden en het Oostelijke Vechtplassengebied) en het buitenwater [via Muiden en Muiderberg naar het IJmeer en via Naarden naar het Gooimeer]. We benutten de unieke combinatie van water, cultuur en historisch erfgoed. En zorgen voor passende randvoorwaarden (bereikbaar, toegankelijk).
Team	Elburg Yachting, WSV Muiden, Hiswa, Waterstad NL, Zuidelijk IJsselmeer, Blauwe Hart; aqua brink, Stadsraad Muiden, Dorpsraad Muiderberg, Watersportbond, Gemeente Gooise Meren, provincie Noord-Holland, Rijkswaterstaat, Gastvrije Randmeren, RBT.

Status	Schaalniveau & rol gemeente	Acties
3.1	Naarden/U	Realiseren van de vaarverbinding voor kleine recreatievaart tussen Naarden en het Oostelijke Vechtplassengebied.
3.2	GM/U	Vaarverbindingen aantrekkelijker maken met provinciale subsidie. O.a. door aanleg van steigers, oplaadpunten.
3.3	M,MB,N/B	Ontwikkelen actiegerichte visie op de kustzone Muiden–Muiderberg–Naarden en IJmeer/Gooimeer in een gebiedsproces. Het gaat om waterrecreatie en –toerisme in de meest brede zin: strandrecreatie, evenementen aan/op het water, zeilwedstrijden, kleine en grote recreatievaart, havens, riviercruisevaart, boat & bike trips, durfsporten, etc.
3.4	RSA,N,M/U	Realiseren projecten in de programma's Naarden buiten de Vesting (m.n. passantenhaven, vaarverbinding tussen Naardentrekvaart en Gooimeer) en verder met de Vesting Muiden.
3.5	Muiden/S	Ontwikkelen verdere plannen voor de buitenhaven van Muiden.
3.6	Muiden/B/S	Onderzoek naar/ontwikkelen verdere plannen voor en rond de binnenhaven van Muiden.

3.7	MB/S/F	Ruimte bieden aan passende initiatieven rondom de kustzone (op basis van visie kustzone).
3.8	GM/B/S	Onderzoek naar mogelijkheden versterken OV–waternetwerk.
3.9	GM/B	Ontwikkelen dashboard om acties en effecten te monitoren.
3.10	RSA/U	Ontwikkelen waterkaart/magazine om overzichtelijke en aantrekkelijke informatie over de vaarwegen te bieden t.b.v. een grotere bekendheid van bestemmingen.

- Sloepvaren neemt toe; toegenomen behoefte aan rondjes en aanlegmogelijkheden
- Watertoeristen geven gemiddeld 116 euro per boot per dag uit naast eventuele kosten aan huur
- Meer belangstelling voor surfen en kitesurfen onder jongeren
- Behoefte aan extra ligplaatsen Muiden door ontwikkeling Krijgsman en Bloemendaler polder (resp. 1.300 en 2.700 extra woningen)

Speerpunt 4: Werk maken van werklocaties

We zorgen ervoor dat de werklocaties – en daarmee de werkgelegenheid – in Gooise Meren behouden blijven en waar mogelijk worden uitgebreid.

We kiezen voor dit speerpunt omdat:

- Ondernemen ruimte vraagt: op een bedrijventerreinen, binnen de stad of wijk, in een kantoor aan huis. De vermindering van de werkgelegenheid in Gooise Meren is voor een belangrijk deel het gevolg van het gebrek aan ruimte. Het werk behouden vraagt om het werk maken van werklocaties. Daarbij kijken we lokaal, maar ook in de regio ('schuifruimte').

Uitdaging	In Gooise Meren werken veel zzp'ers en start ups/kleine ondernemingen op informele plekken: tussen woningen in de wijken in plaats van op bedrijventerreinen. Deze groep vertegenwoordigt innovatiekracht en duurzaamheid die we willen behouden door hen te faciliteren met geschikte plekken in woongebieden. Grotere (mkb-) bedrijven willen we regionale schuifruimte bieden om uit te kunnen breiden.
Team	FIN, Economic Board Gooi en Vechtstreek, regio Gooi en Vechtstreek, regiogemeenten, provincie Noord-Holland, MRA, gemeente Gooise Meren.

Status	Schaalniveau & rol gemeente	Acties
4.1	GM/B	Regelluwe zones invoeren waar rek in de regels mogelijk is.
4.2	GM/U	Ondernemersloket versterken, onder meer door contacten uit te bouwen met de grote bedrijven in onze gemeente.
4.3	GM/F	Stimuleren van informele, binnenstedelijke werklocaties/ broedplaatsen voor ondernemers in speerpuntsectoren.
4.4	B/F	Verkennen hoe het stationsgebied Naarden/Bussum ruimte kan bieden voor kleinere bedrijven en zzp'ers.
4.5	GM/S	Stimuleren optimaal ondernemersklimaat door goede, duurzame bedrijfsruimten op de bedrijventerreinen. Met FIN werken we aan parkmanagement. We benutten hierbij het stimuleringsfonds.
4.6	B/F	Nieuwe bedrijfsruimte in Crailo met Hilversum en Laren om zo schuifruimte te creëren.
4.7	GM/B	Ontwikkelen dashboard om acties en effecten te monitoren.
4.8	RSA/B	Nieuwe, actiegerichte regionale visie op werklandschappen. Vergroten ruimte formele werklocaties.
4.9	RSA/B	Herijken regionale transformatiefonds, zodat het voldoet aan de behoefte van onze gemeente.

- Uitgeefbare ruimte op formele werklocatie Gooi en Vechtstreek: 0 ha
- Behoefte aan ruimte op formele werklocaties (schuifruimte) Hilversum en Gooise Meren: 14 ha
- Aandeel ruimte informele werklocaties: 70 %
- Druk op verkleuring bedrijven in stedelijk weefsel

Speerpunt 5: (Sociale) duurzaamheid

We gaan meerwaarde en meer werk realiseren door samen duurzaam te ondernemen met een circulaire economie voor ogen.

We kiezen voor dit speerpunt omdat:

- Gooise Meren tal van lokale initiatieven en ondernemingen kent die zorgen voor zowel arbeid, diensten en producten voor inwoners als voor verbondenheid en vernieuwing;
- het verbinden van ondernemers en initiatieven de kwaliteit en economische impact ten goede komt;
- ontwikkelingen op landelijk, MRA en regionaal schaalniveau op het vlak van duurzaamheid, circulaire economie, werkgeversdienstverlening, Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen, innovatief ondernemerschap, etc. vragen om een vertaling naar lokaal niveau om effect te sorteren. Omgekeerd vragen lokale initiatieven soms om een koppeling met bedrijvigheid of overheidsinstanties op een hoger schaalniveau.

Uitdaging We bundelen onze krachten door verbindingen tot stand te brengen en (informele) werkplaatsen te ontwikkelen. We creëren kansen voor onze eigen inwoners die zoeken naar passend werk, aansluitend bij de vraag naar bepaalde diensten en producten in onze regio. Zo ontstaat meer samenhang tussen arbeidsmarkt, re-integratie en onze economische kracht op het gebied van media, ICT, circulaire economie, zorg en onderwijs.

Team Grote kerk Naarden, bibliotheek, Broedplaats GM, Samen Sneller Duurzaam themagroepen, Vernissage Bussum, MVO Gooise Meren, gemeente Gooise Meren.
Inwoners met initiatiefkracht, stadspromotie, ProBussum, Regio Gooi en Vechtstreek.

Status	Schaalniveau & rol gemeente	Acties
5.1	GM/S	Ondernemers maken in hun bedrijf ruimte voor werknemers die niet makkelijk een plek vinden op de arbeidsmarkt. Zij werken samen vanuit het platform MVO Gooise Meren en dragen zo bij aan een inclusieve arbeidsmarkt.
5.2	GM/V	De gemeente ondersteunt en verbindt lokale initiatiefnemers m.b.v. de initiatieventafel.
5.3	GM/S	De gemeente waardeert lokale initiatieven die bijdragen aan meer werkgelegenheid op het vlak van duurzaamheid en stimuleert het gebruik van lokale duurzame producten en diensten.
5.4	GM/S	De gemeente organiseert het duurzaamheidscafé.
5.5	GM/V	Inwoners, ondernemers en gemeente werken aan het programma Samen Sneller Duurzaam.
5.6	GM/V	De gemeente verbindt initiatiefnemers, ondernemers, onderwijs- en onderzoeksinstituten om slagkracht te vergroten.
5.7	GM/F	De gemeente stimuleert via het Platform MVO gericht initiatieven in kansrijke sectoren (zorg, ICT, Media, circulaire economie, recreatie, toerisme) die mogelijkheden bieden aan inwoners om aan het werk te komen d.m.v. afspraken met ondernemers, opleidingscentra etc.
5.8	GM/B	Ontwikkelen dashboard om acties en effecten te monitoren.

- Samen Sneller Duurzaam heeft een actieplan opgesteld met 30 concrete acties
- Bij MVO Gooise Meren zijn 75 ondernemers aangesloten
- MVO heeft in de periode oktober 2016 – september 2017 262 mensen op weg geholpen naar een vorm van werk

Bijlage Reactiematrix

Opmerking/vraag	Reactie	Wat hebben we met de vraag/opmerking gedaan in de nieuwe versie van de economische visie?
Raadsleden 21 mei 2017		
Gaat het in de visie om een lokaal of regionaal belang?	Om beide. Gooise Meren en de regio versterken elkaar.	In de speerpunten zijn lokale en regionale acties opgenomen. Deze ondersteunen elkaar.
Waarom is duurzaamheid geen speerpunt?	Duurzaamheid zat verborgen in het speerpunt lokale initiatieven.	In de nieuwe versie is (sociale) duurzaamheid een speerpunt.
Wie nemen deel aan de publiek – private samenwerking?	Bij de speerpunten zijn de partijen opgenomen die een rol spelen in de uitvoering ervan.	Zie onder 'team' bij de speerpunten in de visie.
Volgt er nog een SMART uitwerking van de acties en een tijdsplanning?	Ja, als de visie is vastgesteld wordt met de partijen gewerkt aan een uitvoeringsprogramma.	De speerpunten en acties worden uitgewerkt in SMART doelstellingen met een tijdsplanning.
De nota is te evenwichtig. Economie is kiezen.	Er wordt gekozen voor een beperkt aantal (lokale) speerpunten: toerisme/leisure, duurzaamheid, de aanpak van de kernen en werk maken van werklocaties.	Er is gekozen voor een beperkt aantal speerpunten.
Bereikbaarheid is een centraal onderwerp. Waarom is dit geen speerpunt?	Een goede bereikbaarheid is belangrijk voor economische ontwikkeling. Gooise Meren is goed aangehaakt bij het MIRT om de passende oplossing te bepleiten. In Regio en MRA verband wordt hier werk van gemaakt.	In het kader van het MIRT wordt gewerkt aan de bereikbaarheid via spoor en weg. De bereikbaarheid van de kernen Muiden en Muiderberg per OV is een actiepun.
De economische visie hangt samen met het centrumplan.	De herijking van het centrumplan Bussum en hernieuwde aandacht voor de plannen voor de andere kernen is onderdeel van de visie.	Valt onder het speerpunt vitale kernen.

Is Naarden Vesting onderdeel van de economische visie?	In de nieuwe versie is zijn plannen voor de 4 kernen opgenomen onder het speerpunt vitale kernen. Dit geldt dus ook voor de vesting Naarden.	Valt onder het speerpunt vitale kernen.
Over welke termijn handelt de economische visie?	In ieder geval geldt de visie voor de periode 2017 – 2021; over die periode zal het actieprogramma handelen. De houdbaarheid van de visie valt moeilijk te voorspellen. Het ontwikkelingsbeeld zou tot 2040 stand moeten houden, in lijn met de MRA en termijnen waarmee met de omgevingsvisie wordt gerekend.	Tenminste tot 2021. Als visie tot 2040.
Heeft de bevolkingssamenstelling (vergrijzing) invloed op de economie? Is het een kans of bedreiging?	Het is een risico in de zin dat meer mensen stoppen met werk en dit niet altijd goed kan worden opgevuld. Het is een kans omdat ouderen beschikken over meer vrije tijd en meer gebruik maken van recreatieve voorzieningen en cultuur. Het is ook een 'kans' voor de zorg.	Zorg is een economisch speerpunt vanuit de regio. De combinatie ICT en zorg (Naarderheem & Isoveter) wordt benut.
Wat is de inzet vanuit de gemeenten en vanuit de regio aan de visie?	In de actiepunten is een onderscheid gemaakt tussen de inzet op een speerpunt die plaatsvindt vanuit de regio of MRA of die plaats heeft op het niveau van Gooise Meren of een van de kernen. Ook bij speerpunten die op regionaal of MRA niveau worden aangepakt, draagt Gooise Meren bij aan de realisatie van de doelstelling. Via detachering en bijdragen in werkgroepen wordt ambtelijk bijgedragen. Bestuurders sturen via regionale stuurgroepen en portefeuillehoudersoverleggen.	In de nieuwe versie wordt dit zichtbaar gemaakt bij de acties onder de speerpunten.

Er moet een planning bij de visie komen.

Gooise Meren staat voor:

- monumentaal, groen en duurzaam;
- comfortabele woongemeente;
- veel forensen.

Die komt bij de uitwerking tot actieplan

In de missie en visie van Gooise Meren wordt ook gerefereerd aan werk en ondernemerschap: wonen, werken en ondernemen in een groene en monumentale omgeving.

Er komt een actieprogramma met een tijdsplanning.

Kern van de voorgestelde economische visie is dat we een beetje willen opschuiven naar een gemeente waarin werk en ondernemerschap belangrijk wordt gevonden. Bij voorkeur werk dat de kernwaarden van Gooise Meren versterkt (monumentaal, groen en duurzaam, maar ook 'iedereen doet mee'). Zie de tien uitgangspunten: ruimte voor ondernemerschap in de visie.

Gooise Meren doet het slechter dan de regio en veel slechter dan het landelijk gemiddelde laat zien.

Welke maatregel nemen wij?

Er is inderdaad sprake van een verlies van het aantal banen in Gooise Meren. Overigens zien we de laatste twee jaar een stijgende trend.

Daar staat tegenover dat de werkloosheid niet toeneemt. Inwoners vinden werk buiten de eigen gemeente / regio.

De kracht van onze regio is ook dat we ons bevinden in de nabijheid van gebieden met veel werk (Amsterdam, Utrecht).

De economische visie beoogt bij te dragen aan tenminste het behoud van werk door:

- de randvoorwaarde voor werkgelegenheid te bewaken (werkplekken, schuifruimte, bereikbaarheid) dan wel te creëren. Is opgenomen in het speerpunt werk maken van werklocaties;
- kansen te benutten in groeisectoren (toerisme, recreatie, duurzaamheid). Zie de speerpunten aantrekkelijke bestemmingen, waterfront en (sociale) duurzaamheid;
- samenwerking tussen kennisinstituten, overheid en ondernemers op verschillende schaalniveaus te bevorderen (MVO, Economic Board, MRA). Dit is in het algemeen de aanpak die bij ieder speerpunt gekozen wordt, op elk schaalniveau.

Gemeente en MRA hebben geen invloed op de economie.

Welke maatregel nemen wij?

We hebben geen invloed op macro-economische ontwikkelingen, resp. mondiale trends zoals duurzaamheid, terwijl deze ontwikkelingen wel invloed hebben op werk en werkgelegenheid in Gooise Meren.

We hebben wel invloed op het omgaan met effecten van de macro-economie via lokale en regionale economie. Hierdoor kunnen de impact van macro-economische ontwikkelingen zowel versterken als afzwakken. Dit is ook wat onderzoekers van het MIRT aangeven: de regio heeft de potentie om economisch te groeien, mits regionaal werk wordt gemaakt van beleid, bereikbaarheid en ondernemerschap.

In onze speerpunten richten we ons op de lokale en regionale aspecten die effecten van macro-economische ontwikkelingen versterken dan wel verzachten.

Dit zijn de maatregelen die we nemen t.a.v. versterking beleid, bereikbaarheid en ondernemerschap. Beleidsmatig: a) door samenwerking via RSA en MRA, b) bereikbaarheid via de MRA, c) de oplossingsrichting in het MIRT Oostkant Amsterdam te sturen in met name de richting van investeringen in OV en d) het evenwicht tussen economie, landschap en bereikbaarheid.

Ondernemerschap heeft vooral te maken met mogelijkheden om te investeren. Dit is voor een belangrijk deel een vraag naar ruimte. Het ruimtevraagstuk wordt regionaal aangepakt door te streven naar 13 ha schuifruimte.

Daarnaast koersen we op de aantrekkelijkheid van onze regio voor investeerders en bezoekers/toeristen. Deze aantrekkelijkheid dienen we steeds met onze partners te benadrukken (branding, city marketing etc.).

Er is een spanning tussen wonen en werken.

Welke maatregel nemen wij?

In de economische visie hebben we de spanning tussen wonen en werken aanvankelijk opgevat als de spanning tussen rustig wonen en de overlast die toename van (bepaalde) bedrijvigheid kan opleveren (parkeren, lawaai). We willen niet ontkennen dat deze

We zoeken naar combinaties van wonen en werken waarbij de spanning tussen wonen en werken niet optreedt. Sterker nog: we streven naar vormen van bedrijvigheid die het aangenam wonen versterken. Daarom leggen we

	<p>spanning optreedt, maar kijken er genuanceerder tegenaan. Bedrijvigheid is een voorwaarde voor goed wonen. Immers ook zorg, cultuur, onderwijs, recreatieve mogelijkheden en detailhandel zijn vormen van bedrijvigheid. Die vormen van bedrijvigheid ondersteunen juist het goed wonen.</p> <p>Onze inwoners stellen het rustig wonen in onze gemeente op prijs en zitten niet te wachten op extra toeloop van toeristen of extra parkeerdruk. Dit aspect nemen we wel mee en verwijst nadrukkelijk naar een verantwoordelijkheid van de gemeente: het in samenspraak met betrokken zorgen voor faciliteiten waardoor meer bedrijvigheid niet tot overlast leidt.</p>	<p>de nadruk op duurzaamheid, duurzaam toerisme, circulaire economie en vitale kernen. Wanneer meer bedrijvigheid het woon- en leefklimaat kan aantasten, zoeken we met betrokken partijen naar oplossingen in de sfeer van maatregelen of faciliteiten die overlast tegengaan. Dit is steeds maatwerk.</p>
<p>Er is veel winkelleegstand.</p> <p>Welke maatregel nemen wij?</p>	<p>Er is leegstand, maar niet meer dan in andere vergelijkbare gemeenten.</p> <p>We hebben de dorpsmanager opdracht gegeven om dit probleem aan te pakken. Hier worden successen geboekt. De leegstand neemt af.</p>	<p>Met het speerpunt vitale kernen wordt ook winkelleegstand geadresseerd.</p>
<p>Waar verdwijnen de banen?</p> <p>Waar zit het meeste groeipotentieel?</p>	<p>Met name in de administratieve sector en de detailhandel. Ook faillissementen hebben banen gekost. Oorzaak: digitalisering, internet aankopen en conjunctuurgevoeligheden.</p>	<p>Brondocument A (economische analyse) geeft een overzicht van de werkgelegenheidstrends met een verklaring van de ontwikkelingen.</p>
<p>Waar onderscheidt Gooise Meren zich mee?</p>	<p>In de visie benoemen we toerisme, recreatie (vrijetijd) en duurzaamheid als groei- markten. Dit baseren we op</p>	<p>Op basis van algemene trends en zicht op lokale cijfers kunnen we concluderen dat toerisme, recreatie en duurzaamheid</p>

	<p>trends en op de inzichten van ondernemers, die op dit vlak veel mogelijkheden en kansen zien.</p> <p>We hebben als gemeente ook de opgave onze kernen vitaal te houden. Want aantrekkelijke kernen dragen bij aan werkgelegenheid. Bezoek aan centra is een favoriete recreatieve activiteit van zowel toeristen als inwoners.</p> <p>Tenslotte, groei vraagt ook de passende condities. Er moet ruimte zijn, een goed ondernemersklimaat, innovatieve ideeën, goede plannen etc. Anders gezegd: groeipotentieel is geen gegeven, maar een kwaliteit van een onderneming in combinatie met de passende omstandigheden.</p>	<p>groeimarkten zijn. Zie brondocument A.</p> <p>Daarnaast zien we dat er in onze regio op veel fronten (ICT, detailhandel, producten en diensten via internet) veel initiatieven zijn.</p> <p>Groeipotentieel zit kortom in markten die groeien (toename vraag), maar ook in de mate waarin de randvoorwaarden gunstig zijn. Algemeen gesproken is er in onze gemeente en regio goed ondernemerschap, maar ontbreekt het aan ruimte.</p> <p>In de economische visie besteden we evenredige aandacht aan groeisectoren en randvoorwaarden.</p>
Hoeveel banen gaat de MRA toevoegen aan GM?	<p>Landschap, goed wonen, monumentaal karakter, goede bereikbaarheid, goede voorzieningen.</p> <p>Daartoe moeten we kijken naar de plannen op deelgebieden. In de MRA worden hiervoor geen inschattingen geboden; de Raad kan deze vraag wel neerleggen bij het MRA bureau.</p>	<p>We benoemen in de economische visie Kwaliteit als onderscheidend kenmerk van Gooise Meren.</p> <p>Op de vlakken van duurzaamheid, circulaire economie, toerisme zijn effecten te verwachten. Algemeen geldt dat ook het sterker worden van de MRA gunstig is voor GM, omdat GM ook profiteert van de banen, recreatiemogelijkheden etc. in de MRA en vanwege de toegenomen onderhandelkracht van de MRA als het gaat om het realiseren van gunstige randvoorwaarden op het vlak van bereikbaarheid.</p>

ProBussum (schriftelijke reactie) 21 mei 2017

Bedrijvigheid = leefbaarheid.
In de visie wordt leefbaarheid
tegenover bedrijvigheid
geplaatst. Het een is echter een
voorwaarde voor het andere.

De relatie tussen bedrijvigheid
en leefbaarheid is niet lineair,
in de zin dat toename van het
een, afname van het ander
inhoudt. Het is echter ook
niet zo dat alle bedrijvigheid
bijdraagt aan leefbaarheid.
Bedrijven en ondernemingen
binnen een woongebied
geven voor tenminste een
deel van de inwoners overlast:
geluid, parkeren, geur. Het
is de taak van de overheid
de last te verminderen.
Tegelijk geldt dat afname van
bedrijvigheid in de vorm van
het verdwijnen van winkels,
horeca en dienstverleners de
leefbaarheid doet afnemen. Het
gaat kortom om een balans,
waarbij bedrijvigheid soms de
leefbaarheid vermindert (en de
overheid de taak heeft te zoeken
naar een oplossing), maar deze
heel vaak ook bevordert en de
overheid eerder een stimulerende
taak heeft.

We menen nog steeds dat het
concept 'balans' bruikbaar
is, maar onderschrijven dat
bedrijvigheid niet per se
tegenover leefbaarheid staat.
De visie legt de nadruk op meer
ondernemerschap, waarmee de
economische kant extra nadruk
krijgt.

De visie is te lokaal gericht.
De (boven)regionale schaal is
belangrijk voor de economische
ontwikkeling.

De RSA en MRA worden
nadrukkelijk genoemd als
domeinen van handelen. GM
is onderdeel van de RSA en de
MRA. GM heeft de Regionale
SamenwerkingsAgenda en de
MRA-agenda mede opgesteld,
dan wel hiervoor input gegeven
en speelt een rol in de uitvoering
ervan.

In de visie zijn de RSA en MRA
actiepunten benoemd die op de
speerpuntgebieden (toerisme,
duurzaamheid) plaatsvinden.

Samenwerking met publieke en
private stakeholders staat te
weinig centraal.

De inzet van de economische
visie is samenwerking.

Bij elk speerpunt zijn de actoren
genoemd die een rol spelen bij
de uitvoering.

Na vaststelling van de economische

		<p>visie gaan diverse teams aan de slag met de speerpunten. Het ideale team is een samenstel van partners uit overheid (MRA, provincie, regio, gemeente), inwoners/vertegenwoordigers van inwoners, ondernemers/initiatiefnemers, kennisinstellingen (Economic Boards, onderwijs- en onderzoeksinstituten) of samenwerkingsverbanden van bovenstaande groepen (bijv. de Sociaal Economische Raad).</p>
<p>Er is ruimte voor winkels met hoge kwaliteit: sluit aan bij de voorkeuren van inwoners. Gooise Meren dient deze ondernemers te koesteren.</p>	<p>Deze constatering past bij het speerpunt vitale kernen. Het kan een actie zijn van partners. Het blijft zo dat inwoners en bezoekers de kwaliteitsproducten moeten willen aanschaffen. Een gedeelde vorm van city promotie, branding?</p>	<p>De aandacht en ruimte voor winkels met een hoge kwaliteit passen bij het speerpunt vitale kernen.</p>
<p>Behoud erfgoed door vernieuwing.</p>	<p>De rol van de gemeente is bescheiden. Er is hier zeker ruimte voor ondernemers.</p>	<p>Dit kan opgenomen worden bij werk maken van werklocaties als er initiatiefnemers zijn.</p>
<p>Benut sociaal kapitaal: CEO's, vakmensen, hogeschoolden.</p>	<p>Dit proberen we als gemeente op diverse vlakken te doen. Ook bij het opstellen van de visie hebben we CEO's betrokken.</p>	<p>Verbinding onderwijs (kennis), ondernemers en overheid op alle schaalniveaus is de rode draad van de visie (het hoe).</p>
<p>Schiphol en luchthaven en haven Lelystad komen niet voor in onze visie. Missen we de boot?</p>	<p>Als onderdeel van de MRA is Gooise Meren aangesloten op de ontwikkeling rond Schiphol en Lelystad. Daarbij wordt bereikbaarheid en de relatie wonen, werklocaties en vliegen gethematiseerd. Op lokaal niveau zijn er geen acties naar voren gekomen die direct met Schiphol en Lelystad te maken hebben. Vooralsnog is er vooral aandacht voor Schiphol en Lelystad vanwege de overlast van vliegtuigen.</p>	<p>Als stakeholders op dit vlak acties zien (waarbij ook de gemeente nodig/nuttig is) dan kunnen deze toegevoegd worden.</p>

Ondernemersvereniging (schriftelijk reactie) 21 mei 2017

Meer aandacht voor het nieuwe werken.

Dit past bij het speerpunt werk maken van werklocaties.

In het speerpunt werk maken van werklocaties is er ruimte voor de uitwerking van dit punt.

Meer aandacht voor het nieuwe winkelen.

Het nieuwe winkelen is voor het winkelaanbod in de kernen geen goede ontwikkeling en vraagt om een nieuwe aanpak om kernen vitaal te houden.

In het speerpunt vitale kernen is er aandacht voor (de effecten van) het nieuwe winkelen.

Meer aandacht voor de klimaatopgave.

De kansen die aandacht voor de klimaatopgaven biedt voor werkgelegenheid zijn onderdeel van het speerpunt (sociale) duurzaamheid.

Zie onder het speerpunt (sociale) duurzaamheid.

Rekening houden met bevolkingsopbouw en streven naar meer evenwicht.

Hoewel er natuurlijk een relatie is met economie, besteden we aan dit onderwerp geen aandacht in de economische visie, maar komt deze terug in onze woonvisie. In de woonvisie wordt beschreven op welke wijze de gemeente Gooise Meren d.m.v. haar woonbeleid wil bijdragen aan een evenwichtige bevolkingsopbouw.

We verwijzen hiervoor naar de woonvisie.

Ondernemer de heer Bot (schriftelijk reactie) 21 mei 2017

OV naar Muiderberg: gaat buurtbus ook naar Muiderberg?

Ontwikkeling visie kuststrook. Hoe gaat dit proces lopen en wat betekent dit?

Samenlopen van visietraject met initiatieven en gevolgen oor besluiten/procedures.

De buurtbus rijdt niet naar Muiderberg.

Dit wordt opgepakt. Zie hiernaast.

De situatie is dat de ondernemer plannen heeft voor het kustgebied en toestemming vraagt voor de uitvoering. Gooise Meren ontbeert echter een visie op de ontwikkeling van het kustgebied en heeft de ondernemer gevraagd deze af te wachten. We kunnen aanvragen niet honoreren als een gedeeld perspectief op de ontwikkeling van het gebied ontbreekt. Dit willen we samen maken met inwoners en ondernemers. Dat is onze werkwijze. Ze is voor ondernemers niet altijd gelukkig omdat zij zich aan onze processen moeten aanpassen. Deze processen dienen wel het belang van anderen die ook van de omgeving gebruik maken. Niettemin willen we hier wel anders in acteren (zie hiernaast).

De bereikbaarheid Muiderberg is een aandachtspunt.

De ontwikkeling van een visie op de kuststrook is onderdeel van het uitvoeringsprogramma en zal worden opgepakt met inwoners en ondernemers.

We willen dichterbij onze ondernemers staan en zullen ook in de overige kernen, net als in Bussum, een vorm van centrummanagement introduceren. Hierdoor zijn ondernemers en gemeente direct met elkaar in gesprek. In plaats van wachten op een reactie van de gemeente kan direct een verkenning worden gestart. Deelnemers verdiepingssessie 11 juli 2017 (ondernemers, vertegenwoordigers inwoners)

Deelnemers verdiepingssessie 11 juli 2017 (ondernemers, vertegenwoordigers inwoners)

Context Gooise Meren schetsen (als onderdeel regio, MRA, nationale en internationale economie). In welk krachtenveld bevinden we ons?

Hier besteden we extra aandacht aan.

Trends en samenwerkingsverbanden zijn onderdeel van de visiedocument en de brondocumenten.

De tegenstelling leefbaarheid – bedrijvigheid roept vragen op en geeft nog niet helemaal weer wat de kern is van de visie.

Zie de reactie op proBussum.

De kern van de visie verwoorden we als ruimte voor ondernemerschap.

Schaalgrootte. De visie zegt: lokale en regionale kansen benutten. Dit suggereert dat je regionale en lokale kansen hebt, die je steeds anders (met andere partners) oppakt. Dit is geen goed beeld. Het gaat om het schakelen tussen schaalniveaus.

Het is inderdaad gemeengoed te denken in schaalniveau en daarbij te vergeten dat bijvoorbeeld bovenlokale ontwikkelingen tegelijk lokale ontwikkelingen zijn (zoals een rijksweg ook provincies en gemeenten doorsnijdt). De opmerking heeft geleid tot onderstaande gedachten.

We streven ernaar dat onze lokale doelen weerklink hebben op regionaal en bovenregionaal niveau omdat op die manier de diverse schaalniveaus elkaar kunnen versterken. We zien de rol van de gemeente daarbij nadrukkelijk als verbinder tussen schaalniveaus. Daarom spreken we in de visie over 'netwerkend werken'.

We maken onderscheid tussen het schaalniveau waarop besluiten worden genomen en het schaalniveau waarop effecten van besluiten merkbaar zijn.

Als we lokale kansen benutten wil dat zeggen dat GM hier zelf (met stakeholders) over kan beslissen. Als het gaat om regionale kansen dan is er een regionaal besluit, waarop lokaal invloed mogelijk is, maar waar het lokaal bestuur niet zelfstandig over kan besluiten. De effecten van een regionaal besluit doen zich niettemin evenzeer gelden als een lokaal besluit.

Vaak zijn regionale besluiten incompleet zonder lokaal vervolg.

Als de regionale ambitie bijvoorbeeld is om in 2030 energieneutraal te zijn, dan betekent dit dat deze ambitie ook in lokale acties vertaald moet worden.

Vanuit deze logica dienen lokale en regionale en bovenregionale besluiten zoveel mogelijk op elkaar aan te sluiten om effectief te zijn. In deze zin hangt het succes van de economische agenda nauw samen met de mate waarin kansen en doelen congruent zijn. Dan kunnen schaalniveaus zo geschakeld worden dat er meerwaarde kan optreden.

Er is bij participanten de behoefte aan een gezamenlijke bovenliggende visie, die de richting van keuzes en acties kan bevorderen en waarvan een appèl uitgaat (inspireert, geeft energie etc.). Circulariteit werd gesuggereerd als zo'n begrip. Ook is slow living genoemd en 'kwaliteit'.

Ruimte voor ondernemerschap is het motto van de economische visie. Daarbij hoort als strategie op alle schaalniveaus de samenwerking te zoeken met stakeholders, inclusief rijk, provincie en MRA, zo nodig via een intermediair. Als bovenliggend richtinggevend concept is als centraal begrip 'kwaliteit' (ook 'kwaliteit van leven') genoemd; dit begrip omvat veel. Door aan te geven wat voor GM de kwaliteit is die we mede door onze acties op het vlak van economie willen realiseren, ontstaat er een gezamenlijk beeld ('magneet') dat de samenhang zichtbaar maakt en doet voelen waar we voor gaan.

Kwaliteit vat onze visie het best samen. In het economisch streefbeeld benadrukken we de waarderende economie.

Om het niveau van resultaten streven we met de economische visie naar toename van werkgelegenheid, waarbij we bij voorkeur waarden rond duurzaamheid realiseren.

Duurzaamheid is gesuggereerd als de rode draad door als onze speerpunten. Hierin zijn we niet onderscheidend, omdat het een opdracht is aan alle overheden,

---

Duurzaamheid is een onderdeel van kwaliteit, maar niet de term die we als uniek aspect aan de economische visie willen koppelen. Het is een rode lijn

---

Duurzaamheid heeft een belangrijke plek in de visie.

gemeenten, ondernemers.
Anderzijds: duurzaamheid vraagt
gezamenlijke inspanning en
betrokkenheid en levert werk op.

als het breed wordt geduid:
aandacht voor people, profit,
planet. Oftewel het geluk van
deze en toekomstige generaties,
zonder belasting van de aarde
hier noch elders.

Speerpunt waterfront kan
onderdeel zijn van het speerpunt
aantrekkelijke bestemmingen.

Hier is vooralsnog niet voor
gekozen, omdat zich rondom
het water specifieke kansen
voordoen.

Speerpunten zijn apart
opgenomen.

Speerpunt centrumplan Bussum
verbreden tot 'vitale kernen'.

Deze suggestie is overgenomen.

Het speerpunt is verbreed.

Representativiteit van input.

We streven naar breed
draagvlak en input van
zoveel mogelijk partijen. In
het proces om te komen tot
de visie zijn ondernemers,
inwoners breed betrokken.

De input van de kerngroep
is op 19 september 2017
voorgelegd aan een brede groep
participanten.

In kunnen spelen op
veranderingen.

Dit is altijd belangrijk. Onze
speer- en actiepunten zijn niet
in beton gegoten, maar staan
ontwikkelingen toe.

Het uitvoeringsprogramma
omvat centrummanagement
en activiteiten van dorps/stads-
managers waardoor
de gemeente kan inspelen
(lokale) ontwikkelingen.

Deelnemers verdiepingssessie 19 september 2017 (ondernemers, vertegenwoordigers inwoners, raadsleden)

Het is een scherper stuk met een tijdspad en acties die zijn geadresseerd. Het stuk is een beetje ambtelijk; het is geen compacte taal. Een goed initiatief. Wel een erg algemeen, breed verhaal. Er is een vertaling nodig naar ondernemers. Het stuk is heel treffend. Het zit op een strategisch niveau, waardoor je geen concreet resultaat kunt laten zien. Er zit in dit stuk veel meer focus. We zijn op de goede weg, het perspectief is wel breed. Ik ben blij, want het geeft meer focus. In een visie valt niet alles te kwantificeren. Het is de basis, concretisering moet hierop volgen.

Hiernaast een bloemlezing van de eerste reacties op het aangepaste stuk. In deze versie is meer focus aangebracht. Met de betrokkenen is gewerkt aan minder ambtelijke taal, waar mogelijk en waar nuttig. Wat het algemene karakter betreft. Het is een visie. Een beeld van gewenste ontwikkeling. In het vervolg worden met betrokkenen actie uitgewerkt en tot een actieprogramma gemaakt.

Er is in de eindversie een stip op de horizon (economisch streefbeeld) opgenomen. De visie biedt daarnaast een overzicht van acties die dat streefbeeld dichterbij moeten brengen.

Er liggen grote kansen voor het water (we heten niet voor niets *Gooise Meren*). We moeten vanuit het water denken, bijv. over het botennetwerk, havenzwembaden. Het is goed is dat de gemeente faciliteert. Met name bereikbaarheid met het OV is een issue waar de gemeente aan moet werken. De speerpunten rond recreatie en toerisme zijn van groot belang, waarbij we een evenwicht moeten vinden in wat goed is voor bewoners en bezoekers. We moeten reëel blijven als het gaat om de bezoekers vanuit Amsterdam. We moeten durven benoemen voor welke ondernemers we de rode loper uitleggen. Wie interesseren we om hier te investeren? Zorg is een economische kans.

De speerpunten rondom recreatie en toerisme en water-recreatie kunnen op draagvlak rekenen. In samenspraak met ondernemers, maar ook door samen te werken met regiogemeenten en MRA wordt hier uitwerking aan gegeven.

Recreatie/toerisme en water-recreatie zijn speerpunten.

Het goed is om ondernemerschap te faciliteren. Ruimte voor ondernemen, balans tussen levendigheid en leefbaarheid, kernenbeleid zijn positieve aspecten. Het stuk is toegankelijk en helder, concreet en met focus op ondernemers. De integrale aanpak is goed: uitdagingen, spelers, acties. De speerpunten zijn duidelijk. Recreatie/toerisme komen nog meer aan bod. Er is aandacht voor wensen t.a.v. water. En voor werklocaties. Lokaal samen doen is aansprekend. We moeten zetten op bereikbaarheid. Duurzaamheid is een kans. Zorg in brede zin is ook een kans. De waterfrontontwikkeling is kansrijk, placemaking, OV waterverbindingen met IJburg, Waterland, Almere etc. Wat er is moeten we in z'n kracht zetten. Promotie van de 4 kernen, de regio is kansrijk. We moeten de visie vertalen in 5 korte zinnen en heldere doelstellingen. We moeten deze visie verbinden aan de regionale visie

Hiernaast de (positieve) reactie op de speerpunten. De lokale en regionale speerpunten liggen in elkaar verlengde. Zorg wordt vooralsnog vooral vanuit de regio opgepakt (met name door aandacht voor onderwijs).

De stakeholders kunnen zich vinden in de keuze van de speerpunten.

Het stuk is te lijvig. Zet in op maximaal 7 pagina's visie en 20 pagina's wat je wilt bereiken (wie, wat, wanneer). De ziel mist. De bewoners ontbreken. De onderbouwing ontbreekt t.a.v. meer supermarkten. Niet duidelijk is hoe leegstand wordt gezien. Er liggen veel lasten op het bordje van de ondernemers. 'Laat ondernemers ondernemen'. De cijfers ontbreken en het resultaat, de meetbaarheid. De betrokkenheid, het draagvlak mist van bewoners; hoe komt dit stuk op hen over?

Hiernaast de overwegingen met de zwarte hoed op. Een korte reactie: het stuk is ingekort; de ziel is een combinatie van samenwerken (op alle schaalniveaus) en het streven naar een waarderende economie met geluk als centraal streven. Samenwerken vraagt inderdaad om verbindingen op diverse schaalniveaus. Inwoners zijn gepolst via een uitgebreide enquête.

Zie het toegevoegde economische streefbeeld in de visie. Dat drukt de ziel uit. De definitieve versie bevat een set van 3 brondocumenten. In brondocument A is de economische analyse met cijfers en ontwikkelingen. Brondocument B is het economische dashboard waarmee we de relatie zichtbaar gaan maken tussen inspanningen en effecten. Brondocument C bevat het rapport met de resultaten van de bewonersenquête.

De effecten van globalisering op lokaal niveau missen (kansen en knelpunten)

Maar ook: laten we aan de slag gaan en kijken of het praktisch uitvoerbaar is. Het verhaal/plan is positief, de implementatie is cruciaal, inclusief de rol van provincie en rijk

---

Positief! De grote uitdaging is om er een *gezamenlijke beweging* van te maken die doorgaat.

Alles overziend is de reactie positief. Het is belangrijk te onderstrepen dat het document verschillende abstractieniveaus heeft. Enerzijds is het een strategische visie, een verhaal op hoofdlijnen. Anderzijds bevat het speerpunten op tactisch niveau en een aanzet tot acties, die verdere uitwerking behoeven (het operationele niveau).

Na vaststelling door de Raad wordt gezamenlijk gewerkt aan de uitvoering.

Colofon

Dit is een uitgave van de gemeente Gooise Meren,
waaraan ondernemers, inwoners en maatschappelijke
partners hebben bijgedragen.
Begeleid door advies- en realisatienetwerk 7Zebra's.

Oktober 2017

